

JĀNIM NIEDREM 60

24. maijā 60 mūža gadi apritēja republikas Nopelniem bagātajam kultūras darbiniekam, filoloģijas zinātņu kandidātam, rakstniekam Jānim Niedrem.

Latviešu rakstniekiem nereti nācies sadalīties — starp literatūru un nēliteratūru. Jānis Niedre šai ziņā nav izņēmums. Dažnedažādu pienākumu viņam arvien bijis atliku likām. Bijis viņš republikas Augstākās Padomes deputāts, tās Prezidiņa loceklis. Tie, kas pētī latviešu padomju grāmatniecības attīstību, nevar paļaut garām Jāņa Niedres vārdam: viņš bijis šīs kultūras darba nozares vadītājs, atjaunojoties 1940. gadā Latvijā padomju varai. Kas rakstis mūsu Rakstnieku savienības vēsturi, nevarēs neminēt Jāni Niedri: tieši viņš bijis organizatoriskā darba galvenais darītājs Rakstnieku savienības dibināšanas laikā. Universitātē Vēstures un filoloģijas fakultāte, Zinātņu Akadēmijā Folkloras un etnografijas institūts, — arī šo tautas kultūras dzīvei nepieciešamo iestādījumu veidošanās pēckara gados cieši saistīta ar Jāņa Niedres vārdu.

Arī lekcijas Universitātē un Rīgas Skolotāju institūtā prasījušas daudz enerģijas un laika, kas atrauts literatūrai un zinātnei. Bet arī literatūrā un zinātnē Jāņa Niedres darbība kupli sazarojusī. Romāni un stāsti, isās un garās formas literatūrkritikā, folkloras krājumi un folkloras pētniecība, rakstnieku kopotie raksti un literatūrvēsture, — tik daudzpusīgs ir Jāņa Niedres ieguldījums nācijas sociālistiskajā kultūrā. Un zi-

mīgi, ka Jānis Niedre, izvēlēdamies tematus saviem darbiem, laikiem gan nekad nav domājis tikai par sevi — patīks vai nepatīks strādāt, bet vienmēr iepriekš vaicājis — vai un kam šis darbs būs vajadzīgs. Un tā radušies pirmie plašākie darbi latviešu padomju folkloristikā un literatūrvēsturē, tā radusies pirmā nozīmīgākā tautas pasaku izlase padomju laikā, pirmais Linarda Lāicena darbu sakopojums un daudz kas cits.

Būdams priekšsēdētājs Rakstnieku savienības komisijā darbam ar jaunajiem autoriem, Jānis Niedre allaž dzīvi interesējas arī par Saldus jauno autoru veiksmēm un neveiksmēm. Viņš ne vien vērtējis sanāksmēs mūsu literatūras un mākslas lappuses, bet tajās bieži vien rakstījis arī pats. Tāpēc citu sveicieniem rakstnieka dzīves svētkos pievienojam arī savējos — no Saldus.

Nu jau ilgāku laiku Jāni Niedri saista Pētera Stučkas dzīves stāsts. Biogrāfiskais romāns, tas ir žanrs, kurā var pilnām izpausties abas galvenās Jāņa Niedres intereses — literatūra un zinātne, episkais vēstījums un vēstures notikumu ķēde. Aizvadītajā gadā iznāca Pētera Stučkas dzīves romāna 1. daļa «Katrs ar savu laimi dzimst». Ar tās fragmentiem savā laikā iepazīstinājām arī mūsu laikraksta lasītājus. Šoreiz publicējam fragmentu no tā paša romāna 2. daļas, kurā autors tēlo ievērojamā revolucionāra un valstsvīra dzīves turpmāko posmu — pēc Oktobra.

Valdemārs Ancītis